



Тема:

Зустрічі лідерів української адвокатури з делегацією Ради Європи та ССВЕ

с. 3

Відкриття року права в Лондоні

с. 5

Огляд ключових рішень РАУ від 22 – 23 вересня 2017 року

с. 6

Аналітичний огляд окремих рішень, ухвалених ЄСПЛ протягом липня 2017 року

с. 31



ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ РАДИ ПРИСЯЖНИХ ПОВІРЕНИХ (АДВОКАТІВ) КИЇВСЬКОГО ОКРУГУ (1916 — 1919 РР.): ВИБОРИ ТА ПОЧАТОК РОБОТИ



Олексій Барановський, дослідник всеукраїнського проекту «Історія адвокатури України» Центру досліджень адвокатури і права при НААУ

Продовжуємо реконструкцію історії Ради присяжних повірених (адвокатів) Київського округу початку XX століття. У минулому номері ми писали про створення передвиборних коаліцій перед виборами першого (і як з'ясувалося — останнього) складу Ради київської присяжної адвокатури та хід виборчої кампанії. Сьогодні ж розповідь піде безпосередньо про голосування, яким затвердили склад Ради та про початок її роботи, фактично обірваної революційним 1917 роком. Хоча, формально з перервами Рада присяжних повірених округу Київської судової палати проіснувала до осені 1919 року, коли в Києві остаточно закріпилася влада більшовиків. Але про все по порядку.

КОМУ КУЛЯ БІЛА — КОМУ ЧОРНА

26 березня 1916 року о 12 год 45 хв пополудні в залі цивільного департаменту Київської судової палати був аншлаг. Присяжні повірені насилу вміщалися на лавках тісного приміщення, юрмилися в проходах, нависали над кафедрою. Для виборів першої в історії Києва Ради присяжних повірених з'їхалося понад 300 адвокатів з округу Київської судової палати. Тут були всі: кияни, представники Житомира (майже всі), Чернігова, Умані, Ніжина, Чигирини, Могильова, Черкас та інших містечок, що входили в київський судовий округ. Місць не вистачало, люди громадилися в дверях, було спекотно, душно. Лунали протестуючі голоси, що якщо доведеться так простояти кілька годин, багатьом це виявиться не під силу. Головує на зборах обраний спеціально для цього місяць тому Київською судовою палатою її член Л. І. Рижов: «31 грудня 1915 року розпочалася нова ера для київської адвокатури: опубліковано Найвище веління про відкриття в окрузі Київської судової палати Ради присяжних повірених. Загальними зборами департаментів Судової палати мені надана честь головувати на загальних зборах

присяжних повірених київського округу для вибору Ради. Оголошую збори відкритими!»¹.

Промова Л. І. Рижова була покрита гучними оплесками. Збори обирають, за пропозицією головуючого, зі свого складу двох секретарів, а також десять лічильників для підрахунку записок. Після переклички і встановлення наявності кворуму (з'явилося 306 присяжних повірених з 537 осіб, які значаться за Київським судовим округом, при необхідній явці для легітимності зборів у 50 %, — прим.), присяжний повірений М. В. Сац пропонує вшанувати вставанням пам'ять померлого напередодні професора історії права Київського Університету імені Святого Володимира Михайла Флегонтовича Володимирського-Буданова і обрати депутатацію для покладання вінка на його труну. Пропозиція приймається.

Потім збори проголосували за те, що мають намір обрати 15 членів Ради, і розпочалася подача записок із наміченими кандидатами в голови Ради, потім — в товариші голови і, нарешті, в члени Ради. У зв'язку з відсутністю згоди вибору при балотуванні, про що ми докладно розповідали минулого разу, голосування

¹ Газета «Киевлянин» від 27.03.1916 р., с. 3.



затягнулося. Особливо при виборі голови та його товариша (заступника).

Після подачі до президії записок (яких виявилось 291 штука) із кандидатами в голови Ради, висунути таким чином особи балотувалися і кулями (біла куля — голос «за», чорна — «проти», — *прим.*). Всупереч очікуванню багатьох, серед поданих кандидатів у голови виявилось не дві заздалегідь запропонованих адвокатськими групами особи — І. М. Пересвіт-Солтан (від «старого комітету» і поляків) та Д. М. Григорович-Барський (від «групи поновлення» і безпартійних), а три. Зазначені двоє отримали 126 і 156 записок відповідно, але ще 7 записок запропонували на посаду голови Л. М. Гладкова, який, попри те, що із зали відразу зазвучали пропозиції до нього зняти свою кандидатуру, щоб не втручатися в сутичку фаворитів, відмовився це зробити. С. М. Цемш і І. В. Малютін, що отримали по 1 записці, навпаки свої кандидатури без зволікання зняли. У зв'язку з цим можна припустити, що висунення третього кандидата в голови для балотування кулями, можливо, було не що інше, як хитрий хід одного з основних конкурентів, розрахований на те, щоб роздрібнити голоси суперника. Справа в тому, що слід мати на увазі: Л. М. Гладков починав членом розпорядчого «старого» комітету ще в 1906 році² і тому він, у відомому сенсі, конкурент І. М. Пересвіту-Солтану за голоси «старої гвардії».

Балотувальні ящики були пред'явлені загальним зборам для огляду, а потім заведені запрошеним механіком. До кожного з трьох ящиків був прикріплений плакат з прізвищем кандидата в члени Ради. До подачі голосів кулями присяжні повірені запрошувалися строго за алфавітним порядком.

Через кілька годин балотування кулями принесло наступні результати: Д. М. Григорович-Барський — 164 білих кулі проти 130 чорних; І. М. Пересвіт-Солтан — 135 білих проти 159 чорних; Л. М. Гладков — 32 білих при 243 чорних кулях³. Оголошення результатів викликало зітхання розчарування з тієї частини зали, де були зосереджені апологети «старого комітету», і дійсно їм було від чого схопитися за голову. Якби гіпотетично голоси Гладкова можна було приплюсувати до результатів Пересвіту-Солтана, то він обійшов

би Григоровича-Барського з мінімальною перевагою. Але несподівана поява третього кандидата, який при цьому відмовився знімати свою кандидатуру, змішала всі карти. Таким чином, обраним головою Ради виявився кандидат від «групи поновлення» і безпартійних Дмитро Миколайович Григорович-Барський.

Далі приступили до подачі записок з кандидатами в товариші (заступники) голови. Погоджений кандидат «польської групи» і «старого комітету» В. К. Калачевський (15 записок про висунення) зняв свою кандидатуру на користь І. М. Пересвіта-Солтана (113 записок), також зняли свої кандидатури М. Д. Пухтинський та Я. С. Гольденвейзер, які отримали по 1 записці. Від «оновленців» і безпартійних йшов І. В. Малютін (103 записки). Цього разу результати голосування кулями не принесли сюрпризів: І. М. Пересвіт-Солтан отримав 155 білих і 107 чорних і вважається обраним. І. В. Малютін набрав лише 122 білих кулі проти 139 чорних⁴.

Процедури голосування і підбиття результатів вибору голови Ради та його заступника завершилися лише до 6 години вечора, а зборам належало ще обрати і 13 членів Ради, до чого вони негайно і приступили. Після подачі записок з кандидатами в члени Ради з'ясувалося, що за Л. М. Гладкова на цей раз була подана лише 1 записка (не виключено навіть, що його сином, присутнім присяжним повіреним О. Л. Гладковим). При цьому на цей раз Гладков-старший від балотування кулями відмовився, чим ще більше зміцнив упевненість в тому, що його висунення третім кандидатом на посаду голови Ради було інспіровано спеціально для внесення збентеження в голосування. Також свої кандидатури зняли ще цілий ряд осіб, які набрали мінімальну кількість голосів через записки. Деяке збентеження, проте, виникло, коли чомусь відмовився від балотування кулями списковик «оновленців» С. М. Гусковський, який отримав 33 записки, але зате свою кандидатуру не став відкликати незалежний кандидат В. В. Уляницький, який отримав 11 записок. У підсумку, на голосування було поставлено 23 кандидати — всі (за винятком незалежного Уляницького) з двох оголошених заздалегідь списків груп. Балотування білими і чорними кулями дало наступні результати: Б. А. Белявський — 174 проти 102, Г. І. Вільчинський —

² Звіт розпорядчого комітету консультації присяжних повірених при Київському окружному суді з 01.11.1905 по 01.11.1906 рр., с. 2 (склад Комітету у звітному році).

³ Газета «Київська думка» від 27.03.1916 р., с. 4.

⁴ Там само.



143 проти 113, Я. С. Гольденвейзер — 197 проти 80, С. Г. Крупнов — 164 проти 113, І. В. Малютін — 183 проти 93, М. С. Мазор — 225 проти 52, Т. А. Попов — 150 проти 127, В. Е. Тарнавський — 146 проти 130, І. Л. Шраг — 265 проти 11, В. К. Калачевський — 205 проти 72, Ф. Б. Кржижановський — 215 проти 60, М. Д. Пухтинський — 157 проти 120, С. І. Горбунов — 139 проти 137. Решта кандидатів, що балотувалися, не отримали переваги білих куль над чорними. При цьому виникло, однак, питання, чи вважати пана Горбунова обраним, оскільки по відношенню до кворуму зборів він не отримав абсолютної більшості. Щоб при-

пинити виниклі з цього приводу суперечки, Горбунов зняв свою кандидатуру і збори вирішили обмежитися обранням вище перерахованих 12 членів Ради⁵.

Таким чином, «польська» та «старо-комітетська» групи провели зі свого списку товариша голови і 8 членів Ради, а зі списку «оновленців» і безпартійних пройшли голова і два члени (Кржижановський та Пухтинський). Пани Шраг та Мазор проводилися по обох списках. Оголошення результатів виборів, які встановили створення в київському судовому окрузі Ради присяжних повірених у кількості 14 осіб, було зустрінуте жвавими оплесками.

Склад Ради присяжних повірених округу Київської судової палати (обраний 26 березня 1916 року):

Голова Ради — Д. М. Григорович-Барський,
Товариш голови (заступник) — І. М. Пересвіт-Солтан,
Члени Ради — Б. А. Белявський, Г. І. Вільчинський, Я. С. Гольденвейзер, С. Г. Крупнов, І. В. Малютін, М. С. Мазор, Т. А. Попов, В. Е. Тарнавський, І. Л. Шраг, В. К. Калачевський, Ф. Б. Кржижановський, М. Д. Пухтинський

У своїй «тронній промові» перед повним залом обраний голова київської Ради присяжних повірених Д. М. Григорович-Барський у першу чергу подякував головуючому на зборах представнику Київської судової палати Л. І. Рижову за успішно проведені засідання і звернувся до колег з закликом «залишити за порогом розбіжності», щоб спільно приступити до роботи створеної Ради — «свято зберігаючи наші станові традиції».⁶

Слідом, від імені молодшої адвокатури, з вітальним словом до старших колег виступив старшина київської Ради помічників присяжних повірених Є. П. Рябцев: «Ми разом з вами переживали сумний час недавніх років, ми разом з вами відчували тривогу останніх днів, і тепер ми разом радіємо, що здійснилася наша мрія. Ми радіємо, тому що з обранням Ради присяжних повірених в нас зародилися надії, і з цими бадьорими надіями я, від імені молодшої адвокатури, приношу вам, першій Раді присяжних повірених в Києві, низький уклін і гарячий товариський привіт!».⁷

Потім оголошується телеграма від присяжного повіреного М. К. Муравйова з Москви: «Першим загальним зборам, що об'єднують в одну товариську сім'ю всю київську адвокатуру незалежно від національності

і віросповідання, шле гарячий привіт і побажання плідної роботи. Муравйов»⁸.

На цьому до початку 10 години вечора загальні збори було закінчено, а новообрана Рада оголосила, що збереться на своє перше засідання вже завтра. Адвокати починають розходитися, багато хто залишається для підписання протоколу.



Повідомлення з газети «Київська думка» від 31.03.1916 р., с. 3

⁵ Перший звіт Ради присяжних повірених округу Київської судової палати (з 26.03.1916 по 01.01.1917 рр.), с. 11-12.

⁶ Газета «Київська думка» від 27.03.1916 р., с. 4.

⁷ Там само.

⁸ Там само.



БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА Д. М. ГРИГОРОВИЧА-БАРСЬКОГО⁹

Обраний головою першої київської Ради присяжних повірених Дмитро Миколайович Григорович-Барський досить добре відомий як громадський діяч. Тому нагадаємо лише в коротких рисах окремі моменти його життя і діяльності.



Д. М. Григорович-Барський народився в 1872 році. У 1896 р. він закінчив юридичний факультет Київського університету і вступив кандидатом на судові посади при київській судовій палаті. Потім послідовно обіймав посади: секретаря прокурора окружного суду, судового слідчого в містечку Городище і товариша прокурора окружного суду спочатку в Житомирі, потім у Києві.

Тут він пробув на цій посаді до 1907 р., коли йому довелося залишити державну службу.

Це було під час виборів у Третю Державну Думу, коли Григорович-Барський, будучи заступником голови дільничної виборчої комісії, залишився при окремій думці про правильність підрахунку голосів вищестоящою комісією (він був з нею не згоден, — прим.), в результаті чого йому незабаром було запропоновано перевестися на службу кудись подальше — в провінційний окружний суд. Дмитро Миколайович подав у відставку.

З цього часу розгортається його громадська діяльність. У 1910 р. Григоровича-Барського обирають гласним Київської міської думи. Як політичний діяч він займає певну позицію, як член партії кадетів. В останній він відіграє помітну роль і обраний нещодавно членом Центрального Комітету партії.

Адвокатська діяльність Д. М. Григоровича-Барського почалася в 1908 р. Всі пам'ятають його участь як захисника в справі Бейліса. Виступав він і у справі про вбивство хлопчика Пасікова («Фастівська справа»). З інших процесів, в яких він брав участь, слід зазначити гучну справу Вінницької військової організації, де він захищав полковника К. М. Оберучева.

Стан адвокатів не раз висловлював Дмитру Миколайовичу свою увагу і довіру, обираючи його головою загальних зборів, а 20 листопада 1915 року — товаришем голови Розпорядчого комітету, який тепер уже поступився своїм місцем новому становому органу — Раді, на пост керівника якої Григорович-Барський покликаний волею товаришів.

ПЕРШИЙ І ОСТАННІЙ ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ КИЇВСЬКОЇ РАДИ ПРИСЯЖНИХ ПОВІРЕНИХ

На своє перше зібрання Рада присяжних повірених київського округу зібралася вже наступного дня після виборів, які її утворили. На засідання Ради 27 березня 1916 року з'явилися 13 її членів на чолі з головою Д. М. Григоровичем-Барським, був відсутній лише товариш голови І. М. Пересвіт-Солтан, який виїхав із Києва у терміновій справі.

Після обміну вітальними репліками з представниками київської Ради помічників присяжних повірених збори приступили до розгляду питань внутрішнього розпорядку новоствореного органу та розподілу обов'язків між окремими членами Ради. Так скарги-

⁹ Газета «Київська думка» від 27.03.1916 р., с. 4.



ком був обраний Ф. Б. Кржижановський, бібліотекарем — М. Д. Пухтинський, а секретарями — І. В. Малютін та С. Г. Крупнов.

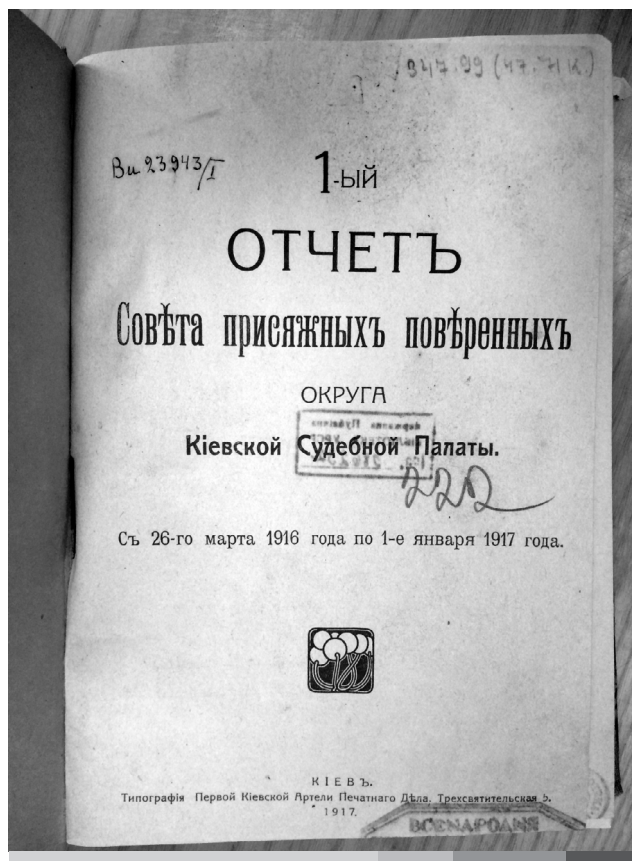
Далі були обрані дві комісії — одна (редакційна) для складання проекту наказу (регламенту) Ради й інша — господарська, якій, в свою чергу, було доручено зайнятися питаннями ремонту і обладнання майбутнього приміщення Ради в будівлі Присутственных місць. До складу першої увійшли — Я. С. Гольденвейзер, М. Д. Пухтинський та І. В. Малютін, до складу другої — також Я. С. Гольденвейзер, Т. А. Попов та Ф. Б. Кржижановський¹⁰.

Одним з перших рішень Ради стало встановлення розміру разового внеску при долученні нового члена в стан присяжних повірених Київського округу. Сума такого внеску була визначена в розмірі 25 рублів. При цьому щорічний становий внесок для кожного адвоката округу, як вирішила Рада, повинен бути не менше 25 рублів, але при цьому кожен адвокат може сам встановити собі розмір щорічного внеску в «загальний казан», виходячи зі своїх заробітків, при рекомендованому кроці ставки — 25-50-75-100 рублів¹¹.

Крім того, було вирішено засідання Ради проводити щотижня по суботах, правда, в перший час, як підкреслювалося, вони будуть проходити частіше через великий обсяг першочергових завдань, які стоять перед Радою.

Наступною важливою сторінкою в житті київської присяжної адвокатури стали урочисті загальні збори адвокатів округу 20 листопада 1916 року. Приурочені вони були, як зазвичай, до чергової річниці Судових статутів і проводилися в будівлі Київського окружного суду.

Обраний головою цих зборів присяжний повірений Л. М. Бріліант в промові відкриття вказав, що протягом багатьох років святкування цього дня було по суті номінальним, оскільки Судові статuti систематично урізалися, а права адвокатів скорочувалися, але як раз у цьому — 1916-му — році у київської адвокатури є можливість зустріти день 20 листопада у святковому настрої. І зрозуміло чому — по-перше, стан отримав давно очікувану Раду присяжних повірених, по-друге, в цьому ж році, нарешті, «розрядилася задушлива атмосфера національних обмежень» і кілька



Звіт Ради присяжних повірених округу Київської судової палати, зберігається в НБУВ (м. Київ)

десятків помічників присяжних повірених отримали довгоочікувану можливість самим стати присяжними повіреними. З цього приводу, вітаючи новоприйнятих членів стану, Л. М. Бріліант також висловив жаль з приводу недопущення [Мін'юстом, — прим.] до звання тих, можливо, не менш гідних товаришів, які поки ще не були включені до складу стану¹². На закінчення він зазначив, що нинішнє зібрання є першими загальними зборами адвокатів Київського округу після створення Ради присяжних повірених у Києві.

Далі пішла доповідь голови Ради Д. М. Григоровича-Барського про діяльність обраного станового органу за минулі 7,5 місяців його існування. За цей час при Раді були засновані і розвинули свою діяльність 4 комісії: господарська, бібліотечна, історична та комісія з вироблення наказу (регламенту) Ради. Крім того, було

¹⁰ Газета «Київська думка» від 29.03.1916 р., с. 2.

¹¹ Перший звіт Ради присяжних повірених округу Київської судової палати (з 26.03.1916 по 01.01.1917 рр.), с. 14-15.

¹² Газета «Київська думка» від 22.11.1916 р., с. 4.



започатковано проведення періодичних конференцій присяжних повірених та їх помічників з науково-юридичних, економіко-соціальних питань та проблем професійної етики.

На кінець 1916 року згідно з доповіддю голови в складі округу Київської судової палати всього значилося 583 присяжних повірених, з них 75 були покликані під прапори (в армію) і 42 проживали в інших округах¹³.

У подальшій промові Д. М. Григорович-Барський зазначив, що Рада протягом звітного періоду часу брала участь, через своїх представників, у петербурзькій і московській нарадах адвокатів з нагоди 50-річчя існування там Рад присяжних повірених, привітала відкриття нової ташкентської Ради, а також брала участь у вшануванні заслуженого громадського діяча та адвоката Д. В. Стасова.

Звертаючись до внутрішньої діяльності Ради, голова вказав, що за минулі 7,5 місяців Радою було розглянуто 211 дисциплінарних справ (з яких остаточно вирішені 52, причому обвинувальні резолюції винесені лише по 4 із них, і по 3 справах прокурор судової палати заявив протест). За цей же час до Ради всього надійшло близько 1600 паперів, які отримали вхідний номер, а вихідних документів виявилось понад 1900¹⁴.

З інших моментів життя стану голова Ради зазначив запрошення адвокатів до участі в складі Київського військово-промислового комітету, куди від Ради присяжних повірених були обрані Ф. Б. Кржижановський та І. В. Малютін. Далі в ході свого виступу Д. М. Григорович-Барський детально зупинився на історії клопотання Ради про затвердження групи помічників-євреїв у званні присяжних повірених. Голова Ради підкреслив, що в цій справі був проведений з усією строгістю принцип старшинства стажу. У кінцевому рахунку, Радою були прийняті в стан 95 чоловік, але з них 38 євреїв не були затверджені Міністерством юстиції (затверджені лише 33), таким чином, підсумкове число новобранців склало 57 осіб¹⁵.

Закінчив свою промову перед зібранням Григорович-Барський пропозицією послати вітальну телегра-

му в Державну Думу, в якій, зокрема, було зазначено, що «будівництво щастя і могутності держави доступне лише уряду, що діє в союзі з народним представництвом і відповідального перед ним. Київська адвокатура вірить, що неминучий і вже близький день, коли такий уряд буде закликаний до влади»¹⁶. Останні слова телеграми були покриті гучними оплесками всього залу. Одноголосно ухвалено відправити телеграму за призначенням.

Після промови голови з доповідями-звітами виступили члени Ради. Присяжний повірений Т. А. Попов — зі звітом про стан коштів каси Ради до дня зборів, а голова господарської комісії Я. С. Гольденвейзер, у свою чергу, детально доповів про діяльність підвідомчої йому комісії. Її членам довелося багато попрацювати, головним чином, у частині пошуку, будівлі і обладнання нового приміщення для Ради та її канцелярії в будівлі Окружного суду. Зокрема, з'ясувалося, що на весь ремонт і перепланування кімнат Ради пішло майже 5200 рублів, з них 1800 рублів витрачено тільки на виконання умови суду — виділяючи приміщення, Раді було поставлено умову обладнати «зручності» не тільки для себе, але і для суду¹⁷. Нарешті, голова бібліотечної комісії М. Д. Пухтинський дав ґрунтовний нарис стану бібліотеки і читальні Ради.

Далі було заслухано коротку доповідь Я. С. Гольденвейзера про створення при Раді ревізійної комісії для ревізування господарської та фінансової звітності Ради. З цього питання виникли жваві дебати — потрібна взагалі ревізійна комісія чи ні. Попутно присяжний повірений І. М. Очан вніс пропозицію поряд з ревізійною (матеріальною) комісією утворити ще й контрольну комісію для перевірки всієї діяльності Ради. Постановлено в цьому зібранні обрати лише ревізійну комісію — поки виключно для ревізії фінансової звітності у справах Ради. Однак, разом з тим, вирішено в подальшому обговорити в Раді питання про організацію і контрольної комісії для ширшої її діяльності. Склад ревізійної комісії встановлено з 5 осіб та 3 до них кандидатів (запасних)¹⁸.

¹³ Там само.

¹⁴ Перший звіт Ради присяжних повірених округу Київської судової палати (з 26.03.1916 по 01.01.1917 рр.), с. 20.

¹⁵ Перший звіт Ради присяжних повірених округу Київської судової палати (з 26.03.1916 по 01.01.1917 рр.), с. 19-20.

¹⁶ Газета «Київська думка» від 21.11.1916 р., с. 4

¹⁷ Перший звіт Ради присяжних повірених округу Київської судової палати (з 26.03.1916 по 01.01.1917 рр.), с. 27.

¹⁸ Газета «Київська думка» від 22.11.1916 р., с. 4.



Потім присяжним повіреним Є. І. Фіалковським були зроблені два повідомлення: 1) про існуючу з початку війни (Першої світової, — прим.) в Києві адвокатську касу для надання допомоги призваним в армію присяжним повіреним, їх помічникам та членам їх сімей і 2) про заснування нової окружної київської адвокатської каси для приєднання до всеросійської адвокатської військової каси. Заслухавши звіт про



**Повідомлення з газети «Києвлянин»
від 25.08.1919 р., с. 1**

стан справ, збори ухвалили звіт київської військової каси. Далі пішла доповідь І. П. Кельберіна про новостворювану загальну пенсійну загальноадвокатську касу. Збори схвалили доповідь у цілому і постановили просити Раду віддрукувати її, розіслати членам стану і тоді внести її в одні із найближчих загальних зборів для обговорення і прийняття подальших рішень щодо пенсійного питання¹⁹.

Після оголошеної перерви, позачергову заяву зробив В. К. Калачевський, який звернувся до зібрання з гарячим закликком піти назустріч працюючому в Києві при Союзі міст юридично-консультаційному відділу, і винести постанову про обов'язковість для членів стану почергового відвідування госпіталів Союзу з метою опитування поранених та хворих про їх юридичні по-

треби і доведення цього до відома юридичного відділу для подальшого направлення справи. Це буде перший досвід самооподаткування адвокатури трудовою допомогою на користь жертв війни. Пропозиція була прийнята²⁰.

Під кінець зібрання приступило до розгляду виготовленого Радою проекту наказу (регламенту) Ради, який мав би регулювати життя не тільки самого виборного органу, а й усієї адвокатської спільноти. В ході розпочатого обговорення можливих поправок, присяжний повірений Г. І. Горнштейн звернув увагу зібрання на відсутність в уже таку пізню годину законного складу, і збори, за відсутністю кворуму, були оголошені закритими²¹. Наскільки можна судити за збереженими джерелами, наказ київської Ради присяжних повірених так і не був ухвалений, а в наукових бібліотеках зберігся лише видрукований до описаного урочистого зібрання проект²². На користь того, що до наших днів дійшов лише проект наказу, говорить той факт, що в ньому не врахована ні одна з обговорюваних (і навіть прийнятих) на зборах 20.11.1916 р. поправок.

Після перемоги в Петрограді в кінці зими 1917 року Лютневої революції, в Києві почалися активні політичні процеси, але Рада присяжних повірених проіснувала тут з перервами аж до осені 1919 року²³, коли місто остаточно перейшло під владу більшовиків. Жертвою останніх, серед інших, виявився товариш голови Ради присяжних повірених київського округу І. М. Пересвіт-Солтан, розстріляний в серпні 1919 року «надзвичайною» як представник польської діаспори, що вважалася більшовиками неблагонадійною (як свідчить у своїх спогадах київський адвокат Олексій Гольденвейзер (син відомого присяжного повіреного Олександра Гольденвейзера), Пересвіт-Солтан був розстріляний «за звинуваченням у зв'язках з польськими легіонами»²⁴).

¹⁹ Там само.

²⁰ Там само.

²¹ Перший звіт Ради присяжних повірених округу Київської судової палати (з 26.03.1916 по 01.01.1917 рр.), с. 39-42.

²² Наказ Ради присяжних повірених округу Київської судової палати [Київ, 1916]. Без титульного аркуша та обкладинки. Зберігається в РДБ (м. Москва).

²³ Згідно з «Київськими спогадами» Олексія Гольденвейзера, надрукованими в 6 томі «Архіву російської революції» в Берліні в 1922 році І. В. Гессеном, на 1 жовтня 1919 року були призначені загальні збори адвокатів Київського округу для обрання нового складу Ради присяжних повірених. Однак вони не відбулися через черговий збройний напад на місто більшовиків («Архів російської революції», т. 6, с. 264).

²⁴ «Архів російської революції», т. 6, с. 253.